

KOMPENDIUM

GITAR

Utviklet av AKKS Norge - med støtte fra Musikkens Studieforbund
Tekst og faglig innhold: Marie Kristin Dale
AKKS - for likestilling og mangfold i musikklivet
akks.no

FORSIDEFOTO: KRISTOFFER ØEN

AKKS-PEDAGOGIKK

AKKS-kursene er basert på spilleglede, og vi ønsker at spillingen skal starte så tidlig som mulig. Ved å utøve "learning by doing" opplever kursdeltakere raskere mestring, og får selv laget egne knagger teori og teknikk kan festes på. AKKS skal være et sted hvor alle skal få samme muligheter, uansett nivå, ambisjon og forutsetning, får lære og utøve musikk. Musikken skal være et verktøy for å lage forbindelser mellom mennesker, oppfordre til mestring og skape glede. Dette ser vi på som et viktig verktøy for å forbedre likestillingen og mangfoldet i musikklivet.

SILLEGLEDE - Å FOKUSERE PÅ PROSESSEN OG MESTRING

Hvordan lærer du best å sykle? Jo, du setter deg på sykkelen og prøver deg frem! I AKKS ønsker vi at det skal være kort vei til mestring. Ved å bli kjent med instrumentet og tidlig lære å bruke det, får du begynt spillingen raskt selv er det lettere å ta til seg teori og teknikker. Det er ikke alt du får til første gangen, og det er det heller ingen som forventer. Du lærer i ditt eget tempo, det viktigste er å ha det gøy! Og om du har et visst bilde av hvordan det skal høres ut - husk at det ikke er noen fasit på musikk.

Når du raskt kommer i gang med spillingen, er det også lettere å starte å spille med andre. Vi mener at å spille med andre gir god forståelse for samspill og er svært motiverende på lang sikt.

Det å lære seg et instrument som en reise. Du trenger ikke oppnå et spesifikt mål i løpet av en viss tid. Nyt reisen og mestringsfølelsen for hvert skritt du tar. Det er jo det å lære seg noe nytt som er spennende, og du blir jo egentlig aldri ferdig utlært

TRYGT OG MOTIVERENDE LÆRINGSMILJØ

Hos AKKS skal det være rom for å prøve seg fram, feile, stille spørsmål og vokse. Vi har alle forskjellige forutsetninger og måter å lære på, og vi må jobbe sammen

for å skape et miljø hvor dette er mulig. Du utvikler deg i ditt eget tempo, så om det er noe du ikke føle deg komfortabel med er det greit å si ifra til instruktøren. Instruktøren er der for deg, og skal være en veileder som kan hjelpe deg til å beherske instrumentet. Både deltakere og instruktører har sammen ansvar for sette rammen for et trygt og motiverende læringsmiljø.

NORMKRITISK TENKING

Hos AKKS ønsker vi å sette fokus på normkritikk. Normkritikk handler om å utfordre normene vi møter i hverdagen. Normer er uskrevne forventninger eller regler i samfunnet. En norm er altså en forventning mange har til samfunnet for å enklere plassere og forstå hvordan samfunnet er bygget opp.

Tenker du på en rørlegger, ser du kanskje for deg en mann? Man har kanskje et bilde over hvordan en familie ser ut? Men det er ikke nødvendigvis slik. Bryter du en norm, kan du oppleve å at du blir "straffet" for dette. For eksempel om du sniker i køen, så får du stygge blikk. Ved å bli bevisste på normer og privilegiene og begrensningene som følger med dette, kan vi være med på å endre dette i samfunnet vårt. Du driver med normkritikk både når du er oppmerksom på og bevisst handler for å utfordre normene.

Som du ser finnes det flere normer i samfunnet som kan begrense livene våre, og disse finner vi også i musikklivet. Innenfor musikken har man gjerne sterke normer og forventninger, blant annet til musikere. Søker du for eksempel opp trommeslagere på nett, finner du kanskje et ganske ensformig bilde av en spesifikk gruppe mennesker, med lite variasjon. Ved å utfordre normene gir vi plass til personer som faller utenfor normen, og skaper et rikere og mer mangfoldig musikkliv. Kjønn, seksualitet, alder, etnisitet, funksjonsevne, religion, sosial status og klasse skal ikke spille noen rolle når det kommer til å utøve og lære musikk. Nettopp derfor er det viktig for oss å utfordre disse normene, slik at alle får en sjanse til å delta i musikklivet på sine premisser.

KOM I GANG: UTSTYR OG STEMMING

Du trenger heldigvis ikke mye utstyr for å komme i gang! Det viktigste er å ha en gitar som er komfortabel å spille på og som har strenger som ikke er altfor gamle.

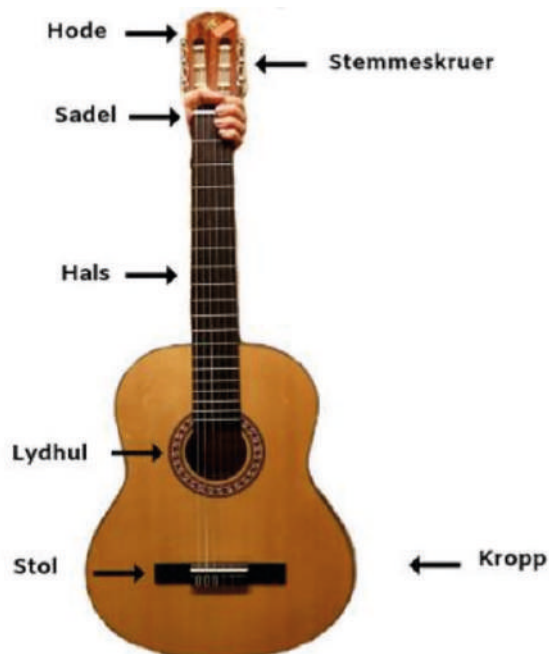
Enkelt forklart kan vi dele gitarer inn i to typer: akustisk og elektrisk. De er i prinsippet ganske like, og du kan derfor trøste deg med at hvis du har lært deg å spille noe på den éne typen, kan du som oftest spille det på den andre.

AKUSTISK GITAR

En akustisk gitar kan kjennetegnes ved at den har en hul kropp laget av tre med et resonanshull (lydhull). Dette betyr at gitaren selv lager lyden og at du ikke trenger noe ekstra utstyr for å kunne øve på den.

KLASSISK AKUSTISK GITAR

Den klassiske akustiske gitaren har strenger laget av nylon. Dette gjør at den er myk å spille på og man får ikke så vondt i fingertuppene. Til gjengjeld er halsen på denne typen gitarer ganske bred og kan være vanskelig å gripe rundt.

STÅLSTRENGS AKUSTISK GITAR

Det finnes også akustiske gitarer med stålstrenger. Denne typen kan være litt tyngre å spille på, og fingrene dine kommer til å svi litt i starten, men til gjengjeld er halsen litt smalere og lettere å gripe rundt. Den gir også fra seg mer lyd enn om den hadde hatt nylonstrenger, og derfor er det mange trubadurer som velger denne typen gitar for allsang fordi den fyller rommet med lyd.

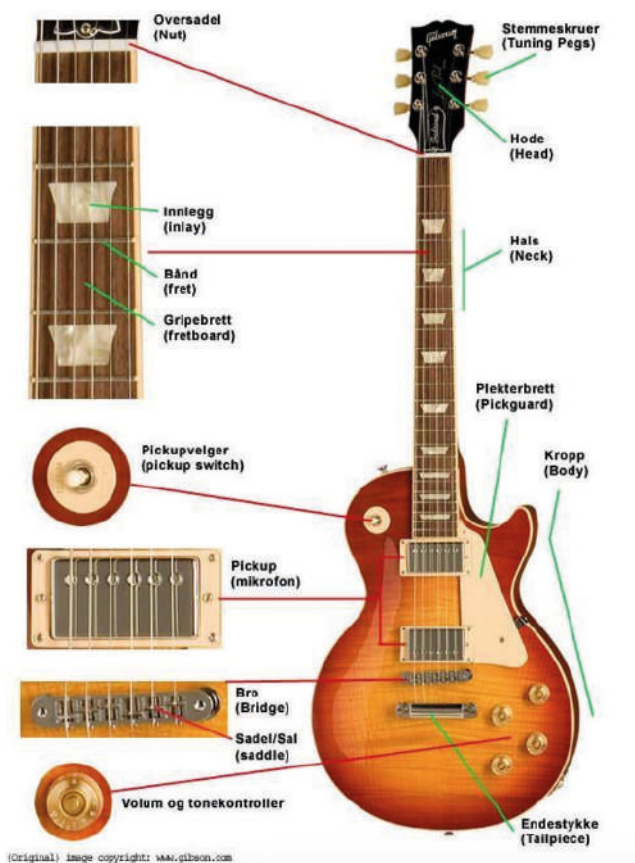
Noen akustiske gitarer, både med nylonstrenger og stålstrenger, kan kobles til en høyttaler hvis man vil ha mer lyd ved hjelp av en instrumentkabel, også kalt en 'jack-kabel'. Denne kabelen brukes til alle type gitarer.

Akustiske gitarer har ca. samme størrelse, men hvis du synes disse blir litt store å spille på, er det mulig å få tak i en litt mindre type i butikken som heter $\frac{3}{4}$ -gitar som rett og slett er $\frac{3}{4}$ fjerdedeler så stor. Husk at det er viktig at det er komfortabelt å spille, hvis ikke orker du ikke å øve!

ELEKTRISK GITAR

En elektrisk gitar er også laget av tre, men kroppen er mindre og lydhuset er i stedet erstattet med mikrofoner som vi kaller for 'pickuper'. Denne typen gitar gir svært lite lyd når den ikke er koblet til en høyttaler, så øver du uten å koble til en høyttaler mister du store deler av lydopplevelsen. Studer bildet av den elektriske gitaren og bruk denne oversikten om du skulle lure på noe videre i heftet, men det viktigste for å komme i gang er å vite hvor du skrur opp lyden slik at du kan begynne å spille!

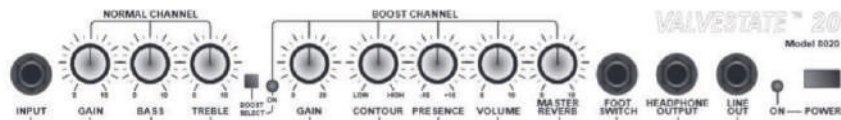

HØYTTALER

Høyttaleren man bruker til elgitarer kalles for en gitarforsterker eller en 'amp'. Ordet amp kommer fra det engelske ordet "Amplify", som betyr "å forsterke". For øving på rommet ditt eller i stuen trengs det kun en liten forsterker, men når du øver med band er det fint å kunne skru opp lyden for å kunne måle seg med volumet til trommene og de andre instrumentene. Lyd er vibrasjoner i luften, så det å spille høyt kan føles bra, men det er ikke verdt å miste hørselen! Bruk derfor ørepropper når du spiller høyt. Husk at hørselen ikke kommer tilbake når den først er skadet.

Under er en illustrasjon av typiske innstillinger på en gitarforsterker. Det er vanlig at den har to 'kanaler', én med en snill og rund lyd til rolige sanger, og en annen med vrent rocke-lyd til hardere musikk.

Du kobler altså gitaren til ved å koble jack-kabelen til der hvor det står "input".

Reverb er det samme som klang, så da får lyden en effekt som om du skulle stå og rope inne i en kirke.

Foot Switch kan du koble til en pedal du kan trykke på for å endre innstillingene dine med foten din slik at du kan bruke begge hendene dine på gitaren!

Headphones er for å koble til hodetelefoner slik at du ikke trenger å forstyrre søsken eller naboen. Obs: Det er ikke alle forsterkere som har tilkoblingsmulighet til hodetelefoner, så det kan være lurt å sjekke dette før du eventuelt kjøper en amp.

Effekter på forsterkeren kan variere, så om du liker lyden du har funnet kan det være lurt å investere i en effektpedal som du kan ta med deg rundt. Mer om dette bakerst i heftet!

KAPO

Et godt tips er å skaffe seg en *kapo*. Dette er et verktøy som kan hjelpe deg å regulere hvor mørkt eller lyst det du spiller vil høres ut. Dette kan være en fin måte å tilpasse musikken til et passende stemmeleie.

Kapoens form er litt forskjellig for klassisk akustisk, akustisk med stålstrenger og for elektrisk gitar, fordi halsen på de forskjellige gitarene har litt forskjellig form og bredde. Du kan strengt tatt bruke de forskjellige kapoene på alle gitarhalser, men den vil muligens ikke høres like fin ut. Spør de som jobber i butikken før du eventuelt kjøper.

STEMMING AV GITAREN

Siden gitaren ikke holder seg stemt over lengre tid, må du stemme den hver gang før du skal spille. Det er verdt å bruke tid på å stemme gitaren før du begynner å spille, fordi det da er det større sannsynlighet for at det låter fint, noe som vil gi deg motivasjon til å øve! Etter hvert er det best at du lærer deg å bruke ørene for å stemme, men du kan også bruke en tuner som et hjelpemiddel for at dette skal gå fort. Det finnes videoer med lydfiler du kan stemme til på YouTube. Prøv gjerne å stemme til en slik video for å trene øret ditt.

TONENE

Når du skal stemme gitaren må du vite hvilke toner strengene skal stemmes til. Tonene vi bruker her er standard for gitarer, men det finnes mange andre toner du kan eksperimentere med senere! Pugg gjerne tonene gitaren er stemt i, det kommer du til å få bruk for senere.

Fra den tykkeste strengen til den tynneste er den stemt:

E A D G H E

NB: På engelsk er noten **H** en **B**, derfor vil du ikke finne noten **H** på tunere, da disse produsert i utlandet.

En annen måte å forklare hvilke strenger vi snakker om er å gi dem tall. Da teller man fra den tynneste til den tykkeste strengen. Grunnen til at man også kan bruke tall, er fordi du kan stemme gitaren din med andre toner enn slik vi har gjort det her med standard tuning. Tallene er også lure å kunne til senere når du skal lære mer om hvor du skal plassere fingrene på gitaren.

En god huskeregel er:

En Annen Dag Gikk Hun Ensom.

En engelsk utgave, slik at du får med noten B er:

Eddie Ate Dynamite Good Bye Eddie.

Eller du kan lage din egen regel!

E n
A nnen
D ag
G ikk
H un
E nsom

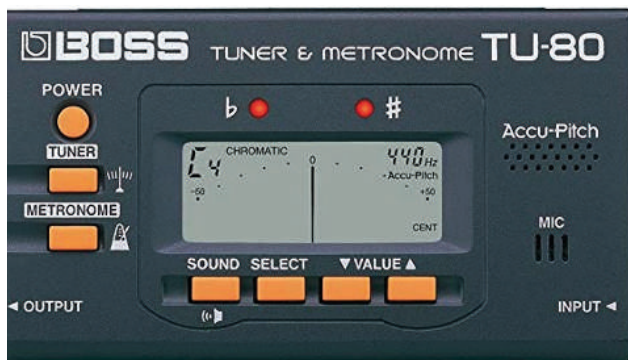
TUNER

Den letteste måten å stemme på er å bruke en *elektronisk tuner* som du kan kjøpe i musikkbutikker. Heldigvis er de fleste tunere ganske OK å finne ut av, og de kommer uansett med en enkel bruksanvisning i pakken. Du kan også laste ned en App på telefonen. Søk "Guitar Tuner" så får du opp forskjellige typer, velg en som er gratis, de er minst like gode.

Når du bruker en App er det mikrofonen på telefonen som brukes for å ta inn lyd, så legg telefonen i nærheten av lydhuset. Det kan være vanskelig å stemme elektriske gitarer med en App, da de rett og slett gir fra seg lite lyd som da gjør det vanskelig for mikrofonen å plukke opp signalet, men det er mulig om du er musestille.

Kjøper du en tuner slik som vist på bildet under kan du koble den til ved hjelp av en jack-kabel til der det står "input". Om du skal stemme en akustisk gitar uten bruk av instrumentkabel, bruker du mikrofonen som er på tuneren på samme måte som du brukte mikrofonen på telefonen. Legg derfor tuneren i nærheten av lydhuset.

8 Dette er en ganske standard tuner og du vil finne tunere med små variasjoner fra denne, eller er de ganske like. Det er noen funksjoner som er greie å vite om: Tunere er ofte laget for å kunne brukes til flere typer instrumenter som for eksempel bass, fiolin og ukulele. Det vises ofte på tunere med bokstaven G for gitar, B for bass, U for ukulele, V for fiolin. Du kan velge hvilken instrument du vil ha ved å trykke 'select' og deretter bla deg frem til riktig instrument.

Lyd og lydbølger måles i Hertz, så derfor vil du alltid se tallet 440Hz på displayet. Pass på at den står på nettopp dette tallet, det kan være lett å komme borti eller justere denne ved en feil til f.eks. 441 eller 442hz, da blir stemningen rar i forhold til andre instrumenter.

Noen tunere tar opp vibrasjonen i instrumentet i stedet for å bruke mikrofon. De fester du på hodet til gitaren. Denne typen kalles ofte for en 'clip-on-tuner'. Den er like effektiv på både akustiske og elektriske gitar da den ikke er avhengig av lydnivå. Den er også fin å ha hvis du skal stemme gitaren i et rom med andre som spiller og lager lyd, som for eksempel i et bandrom eller på scenen. Da kan du stemme i fred og ro.

STEMMING PÅ 1-2-3

1. Skru på tunereren. Hvis gitaren har en inngang til jack-kabel, plugg kablen til gitaren og inn i tunereren hvor det står "input". Du kan eventuelt legge tunereren eller mobilen foran lydhullet. Hvis du har en 'clip-on tuner' fester du den på hodet til gitaren.

2. Still inn tunereren på riktig instrument. Velg G for gitar, da er det lettere å treffe de riktige tonene.

3. Skru på stemmeskruen som tilhører strengen du vil stemme. Drei stemmeskruen mot klokken for å stramme og med klokken for å slakke strengen. Bruk øret ditt og hør etter om tonen blir lysere eller mørkere. Du har også lært hvilke tone du skal sikte mot på hver streng, og tunereren vil i tillegg hjelpe deg med å vise grønt eller lage en "plingelyd" når du har truffet den riktige tonen. Lyser den rødt er den enten for lys eller for mørk og du må finjustere til den er stemt. Det verste som kan skje om du stemmer 'feil' er at du får en interessant gitarlyd som du vil høre når du prøver å spille, eller at du skrur for stramt slik at strengen ryker.

BEGYNN Å SPILE

HVORDAN SKAL JEG HOLDE GITAREN?

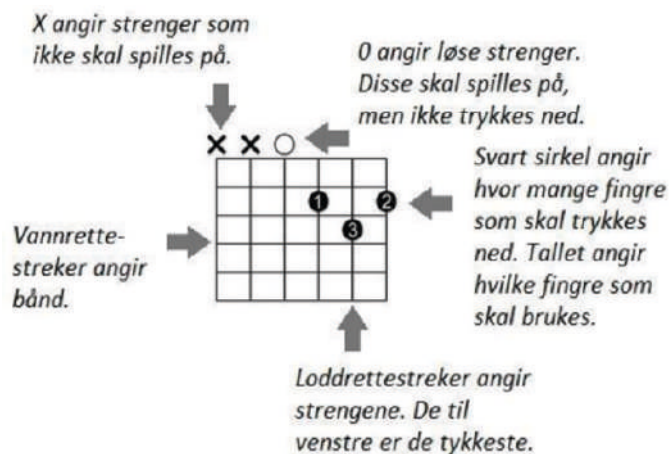

Du kan enten sitte eller stå når du skal spille. Ha gitaren tett til kroppen uansett hva du velger. Hvis du sitter er det fint om du får løftet gitaren litt høyere opp enten ved å krysse beina eller sette foten din på noe. Toppen av gitaren bør være inntil brystet og hjertet ditt, da blir det lettere å spille og se fingrene dine.

Velger du å stå må du bruke en gitarreim og justere den slik at gitaren hviler på brystet.

Når man skal opptre på scenen eller spille med band er det mest vanlig å stå oppreist. Du finner reimer både i skinn og i nylon.

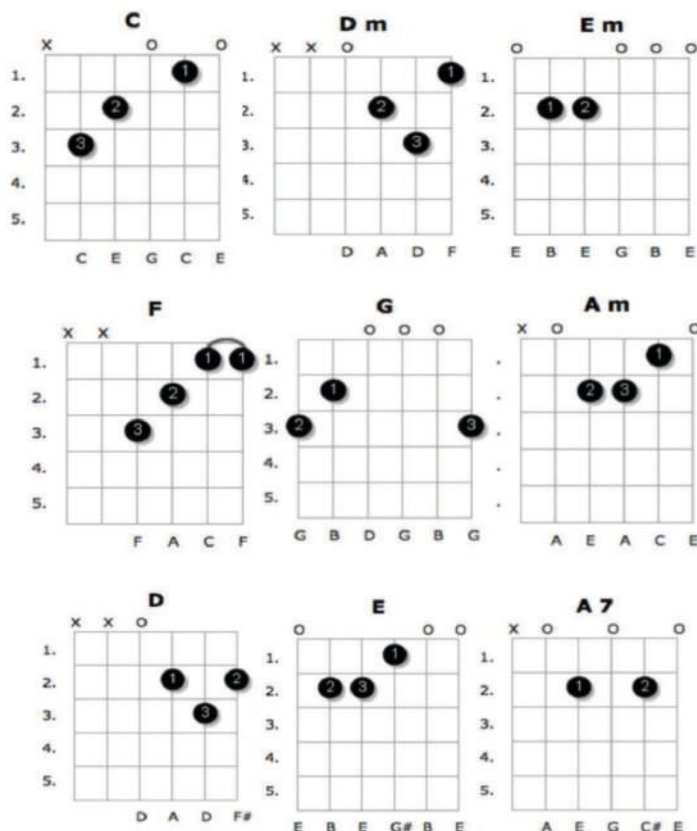
10

AKKORDER

En fin måte å komme i gang med spilling er å lære seg *akkorder*, også kalt *grep*. Det finnes uendelig mange akkorder, men for å spille trenger du bare å kunne et par av dem, så begynn med å lære deg 3-4 akkorder. Når du kan de enkleste akkordene kan du spille nærmest alle sanger i hele verden! I hvert fall i en forenklet versjon. Dette kan du ha i bakhode som inspirasjon!

For at du skal forstå hvor du skal sette fingrene er det greit å bruke noen minutter på å forstå figurene som er vist under. Det er en illustrasjon av din venstre hånd og et akkord-diagram. Tallene som er vist på hånden må ikke forveksles med tallene på strengene som vist tidligere. Akkord-diagrammet skal være universelt og leter du etter akkorder på internett vil du få opp akkorder i et lignende skjema. Er du venstrehendt kan du speile disse figurene.

På denne siden kan du se noen av akkordene det kan være lurt å lære seg. De har navnet C, Dm, Em, F, G, Am, D, E, A7.

Disse akkordene kaller vi for åpne akkorder. De er ofte lettere å spille på, derfor begynner vi med dem. De er også viktig når du skal lære *barréakkorder* (flere barréakkorder bak i heftet).

TEKNIKK OG ØVELSER

STRUMMING

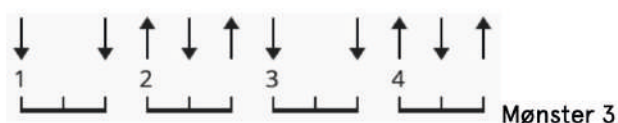
Når du har lært deg noen akkorder er det bare å begynne å spille! *Strumming* er rett og slett det vi kaller det å svinge høyrehånden i takt over strengene. Det er gjerne neglen på pekefingeren din eller tommelen på høyrehånden din som brukes for å være borti strengene. Start med å spille kun én akkord og konsentrer deg om å holde en stødig rytme. Når du føler det låter fint kan du legge til flere akkorder!

HOLD TAKTEN

De fleste låter har en takt hvor man kan telle til 4. Tramp gjerne med foten mens du spiller for å holde takten, eller du kan få hjelp til dette med å bruke en *metronom*. Det er en liten rytmeboks. Du finner kanskje en metronom på tunerens din, eller du kan laste ned en metronom på telefonen som en App. Det finnes også gratis metronom-sider på internett. Start alltid sakte og ikke øk tempoet før du føler du klarer å skifte akkord uten å stoppe opp.

Under er tre strumming-mønstre du kan øve deg på. Tell til fire og prøv å spille jevnt. Pil ned betyr at du slår høyrehånden din nedover, og pil oppover betyr at du slår oppover.

FINGERSPILL

I stedet for å strumme med hele høyrehånden din, kan du også spille på hver enkelt streng med fingrene dine. Dette gir en helt annen effekt enn å strumme, kanskje en litt mykere følelse på låten. Konsentrer deg om å plukke hver streng med én og én finger.

Eksempel:

Hvis du tar akkorden G, bruk tommelen på høyrehånden din til å plukke den tykkeste strengen (streng nr. 6 fra bunnen), deretter pekefingeren på streng nr. 5, langefingeren din på streng nr. 4 og ringefingeren din på streng nr. 3. Gjenta dette møsteret i en jevn rytme.

Hvis du tar akkorden D, kan du se ut i fra akkorddiagrammet at du ikke skal spille på de 2 tykkeste strengene, altså streng nr. 6 og 5. Bruk tommelen på høyrehånden din til å plukke streng nr. 4 fra bunnen, deretter pekefingeren på streng nr. 3, langefingeren din på streng nr. 2 og ringefingeren din på streng nr. 1. Gjenta dette mønsteret i en jevn rytme.

PLEKTER

Noen liker å spille med *plekter*. Dette er en liten bit, som oftest laget av plast eller tre, som du holder mellom tommelen og pekefingeren med høyrehånden din. Denne blir da en erstatning til neglene dine eller fingrene dine. Plekter blir ofte brukt når man spiller elgitar, men blir også mye brukt på stålstrengs akustisk gitar, og sjeldent på klassisk akustisk gitar.

SPILL SANGER DU LIKER

For å få mest mulig spilletglede er det lurt å begynne å spille sanger du liker så fort du har lært deg akkorder og noen av disse teknikkene! Vi bruker ikke låt-eksempler i dette heftet, men det er veldig lett å søke på akkorder på Internett. Siden det meste i dag står på engelsk, søker du på navnet til låten du liker og legger til ordet "chords" for å finne akkordene.

TABULATUR

Mange av dagens låter har kun få akkorder, men for mer avanserte låter hvor akkorder blir litt for simpelt er det også mulig å finne noe vi kaller 'tabulatur'. I stedet for noter bruker vi ofte tabulatur for strengeinstrumenter. En av grunnene til dette er at det er et enklere system enn noter og du kommer derfor fortere i gang med spillingen, men det er også fordi strengeinstrumenter ofte stemmes på spesielle måter og det blir da lettere å lese tabulatur enn noter. Kombiner alltid lesing av tabulatur med å høre på låten, da får du brukt både synet og hørselen når du skal lære.

Slik leser du tabulatur:

- Den tykkeste strengen er nederst på bildet og den tynneste er øverst.
- Tallene som er skrevet på strengene er hvilket bånd du skal trykke ned på, altså ikke hvilke finger du skal bruke slik som på et akkord-diagram.
- Tidslinjen går horisontalt mot høyre. Du leser den på samme måte som du leser en bok, fra venstre mot høyre

Under er to eksempler på tabulatur, den første viser en akkord fordi tonene spilles samtidig, mens det andre bildet viser en melodi, fordi tonene blir spilt etter hverandre.

BRUK ØRET

Ikke undervurder ørene dine. Hvis du ikke

E-----0-----	E-----
B-----1-----	B-----
G-----0-----	G-----0-4-0-2-----
D-----2-----	D-----2-2-2-----
A-----3-----	A-----2-----
E-----0-----	E-0-3-4-----

søker opp akkorder eller tabulatur på Internett, kan det være like så greit å bruke ørene dine til å høre godt etter på låten du vil spille og prøve deg frem på gitaren. Husk at musikk er et lyd-språk!

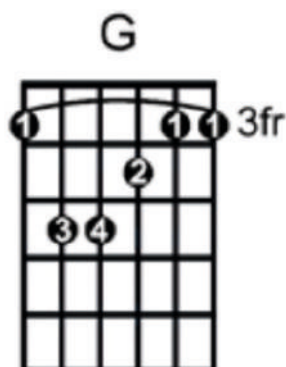
VIDEREKOMMENDE

BARRÉAKKORDER

Et stort skifte for mange gitarister er når man går fra å spille åpne akkorder til *barréakkorder*. Disse type akkorder kalles også for 'powerchords' som brukes mye i rockemusikk! Enkelt forklart spiller du de samme akkordene du nettopp har lært deg på båndene nærmere kroppen til gitaren, men legger til pekefingeren fra venstre hånden din ovenfor akkorden og presser hele fingeren din mot gripebrettet.

Dette gjør at fingersettingen blir litt anderledes enn slik de ble forklart i akkorddiagrammet tidligere, men systemet er likt. Måten man skriver ned 'hele pekefingeren' i systemet er å skrive et 1-tall og en bue slik som vist på bildet. Symbolet '3fr' betyr at du skal holde hele fingeren over 3. bånd på gitaren. Står det '7fr' betyr det altså bånd nr 7. 'Fr' står for 'fret' som betyr bånd på engelsk.

Dette er mer vanlig for barréakkorder enn for åpne akkorder fordi du spiller akkordene nærmere kroppen til gitaren slik at de blir lysere.

Det kan være tungt å holde pekefingeren fast over halsen over lengre tid, men prøv å slappe av i venstrehånden og bruk tommelen din som støtte, ved å plassere den godt bak gitarhalsen. Alternativet til dette er å bruke en kapo som nevnt tidligere i heftet, kapoen skal da erstatte pekefingeren din på venstrehånden. Søk på barréakkorder på Internett så kommer det opp i samme type akkordskjema som tidligere. På engelsk kan du søke på 'barre' eller 'bar' chords.

LYD

Etterhvert som du spiller mye er det fint å bli bevisst på lyden din. Lek med knappene på gitaren og hør godt etter. Hvilke type lyd har bandene du liker å høre på?

EFFEKTPEDALER

For å eksperimentere med lyd er det mange gitarister som liker å bruke effekter. Når du spiller er du som oftest opptatt med begge hender. Derfor har man utviklet effektpedaler som skrur av og på ved at du tramper på dem, for at det skal være lett å skru av og på effekten.

Eksempler på effekter som brukes er:

Vreng

Distortion - Brukes ofte til tyngre musikk som metall or hard-rock.

Overdrive - Er litt mindre vrent og brukes i all musikk.

Fuzz - Får gitaren til å høres hårete og sinna ut.

Modulasjons-effekter

Flanger - Får lyden til å svinge i frekvensspekteret, det kan nesten gi en følelse av å bli litt sjøsyk.

Chorus - Som et kor, lyden blir kopiert slik at det høres ut som flere som spiller det samme.

Tremolo - Svinger lyden, du kan bestemme tempoet og hvor mye den skal svinge.

Phaser - Faser lyden til forskjellige retninger.

Delay - Ekko, lyden du spiller blir gjentatt som om du skulle ropt høyt mellom fjell.

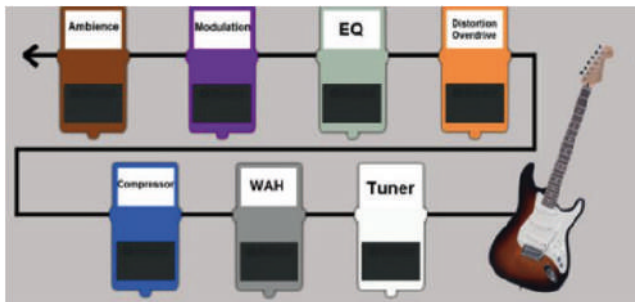
Reverb - Høres ut som du spiller i et stort rom feks en kirke eller idrettshall.

WahWah - Denne pedalen får lyden din til å høres ut som noen snakker eller gråter. Den er også kjent som en 'Cry Baby'.

Når du skal koble pedalene sammen er greit å tenke på hvilke rekkefølge man kobler dem i.

Du starter med 'ren' lyd fra gitaren, og derfor er det lurt å ha pedaler som tunerens tidlig i rekkefølgen.

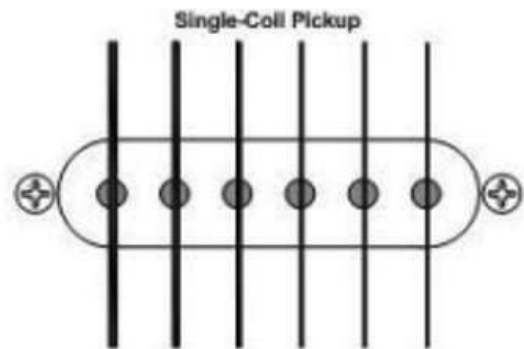
Det finnes ingen fasit på dette, men tenk på at jo flere effekter du har på, jo mer ukontrollert lyd får du.

Eksempel på hvordan du kan tenke: har du vengen først og delayen etterpå vil du få ekko på den vregte lyden. Bytter du om disse vil du få vreg på ekkoet. Pedaler er for gitarister som et fargeskrin, her kan du virkelig gjøre lyden din personlig. Noen forsterkere har innebygget effekter, som kan være fint for å eksperimentere med hvilke effekter en liker. Kjøper du en pedal er det lettere å ta den med deg rundt, hvis du for eksempel skal øve på et annet lokale eller spille konsert.

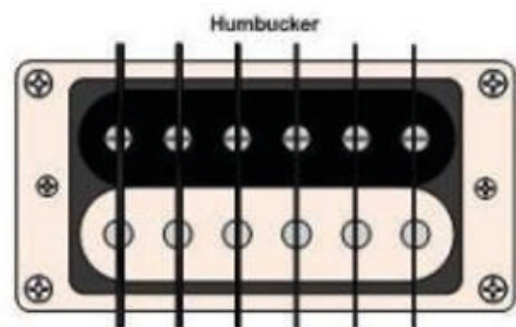
FORSKJELLIGE MIKROFONER

Det er hovedsaklig 2 forskjellige type mikrofoner som er festet på elektriske gitarer. De kan deles inn i to grupper: 'single-coil' og 'humbucker'. En single-coil er rett og slett én enkel mikrofon, mens en humbucker er to mikrofoner som ligger inntil hverandre.

Mikrofoner er magneter som er spunnet med metall-tråd, og en humbucker har da ofte dobbelt så kraftig signal som en single-coil og lyden av disse er ofte kraftigere og brukes til hardere musikk!

Grunnen til at det heter humbucker er fordi de merket at hvis de la to mikrofoner inntil hverandre i motsatt polaritet, ville det magnetiske støyet du ofte hører fra elgitarer forsvinne, "denne oppfinnelsen 'bucket' (fikk vekk) the 'hum' i gitarene".

ULIKE TYPER GITARER

Her kommer en liten beskrivelse av forskjellige gitartyper, men det finnes vanvittig mange typer der ute. Det er noe for enhver smak.

Dobro - Det som gjør Dobroen spesiell er at den har en metall-trommel på kroppen hvor lydhuset pleier å være på vanlige akustiske gitarer, og denne gjør at lyden blir mye skarpere. Søk på lyden av en dobro på YouTube.

Halvakustisk - Denner er nettopp det, halvveis akustisk og halvveis elektrisk. Som du ser har den både lydhus og mikrofoner på kroppen. Den har derfor mer lyd enn en elgitar når du spiller på den uten at den er koblet til en forsterker. Denne typen gitar passer like godt til pop og rock, som den gjør til andre sjangere som jazz og blues.

Stratocaster - Dette er en gitar som har blitt brukt i all mulig type musikk. Det som kjennetegner den er at den har en 'flytende bro' og en 'vib-arm'. En flytende bro betyr at broen på gitaren, hvor strengene er festet gjennom, er bevegelig. Ved hjelp av en stang som kalles en 'vib-arm' kan man leke seg med lyden. Dette gjør at du kan bøye broen og strengene, du kan for eksempel få gitaren til å stupe i lyden!

Gibson - Gibson er en gitar som du ser mye brukt i rock. Den er en klassiker og har blitt brukt i store rockeband i mange år. Karakteristisk for en Gibson Les Paul er at den har 2 stk. humbuckere som mikrofoner. Dette gir den en solid, tykk og punchy lyd som passer ypperlig til hardere musikk. Denne typen gitar kan ofte være litt tung å ha på skulderen når du står og spiller, så av erfaring passer den ikke alltid til dem som har litt mindre kropp.

Telecaster- Telecasteren er en veldig populær gitar fordi den både ser kul ut og er lett å spille på. Den har 2 stk. single-coils og høres litt skarpere og klarere ut enn mange andre gitarer, og blir derfor mye brukt i pop, rock og country-musikk.

GENERELT VEDLIKEHOLD

TØRKE AV GRIPEBRETET OG GITAREN

Det kan være lurt å tørke av gripebrettet og halsen med en ren klut når du er ferdig å spille. Dette er for å hindre at smuss og fett fra fingrene skal samle seg i båndene. Gjør du dette vil strengene også holde klangen mye lengre.

TEMPERATUR OG FUKTIGHET

Siden gitaren er laget av tre, er den følsom for både temperatur og luftfuktighet. Det er derfor lurt å ikke ha den stående ved siden av varmekilder som peis eller ovn, eller å ha den liggende ute i bilen når det er veldig kaldt. Akustiske gitarer er betraktelig mer følsom for dette enn elgitarer, men strengene er også veldig følsomme for kulde og temperaturendring, og kan derfor fort bli ustemt. Dette gjelder de fleste strenginstrumenter.

SKIFTE STRENGER PÅ GITAREN

Hvis du spiller mye eller ryker en streng trenger du å bytte.

Hvor ofte du skifter er avhengig av hvor mye du spiller, men et tegn på at tiden er

inne for å skifte er når strengene har mistet klangen og det er lite lyd i dem. Du kan kjøpe nye strenger i musikkbutikken, de vet hva du trenger hvis du forteller hvilke type gitar du har. En fin ting å legge merke til er om du trives med tykkelsen på strengen du har på gitaren og om de er komfortable å spille på. Husk at tynnere strenger ofte gir mindre lyd enn tykke strenger. Det er litt forskjellig hvordan man bytter strenger på de forskjellige gitarene fordi strengene er festet på forskjellige måter.

KLASSISK AKUSTISK GITAR

Løsne strengene

Begynn med å løsne strengene ved å skru på stemmeskruene på hodet til gitaren.

Deretter knyter du opp knuten eller løkken i broen og fjerner strengene.

Feste på nye strenger

Rekkefølgen på strengene er forklart på pakken med strenger. Først stikker du strengen nedi hullet på broen og gjennom slik som vist på bildet. Deretter trekker du den over og tilbake og lager en løkke rundt strengen. Gjenta dette et par ganger slik at strengen holdes på plass.

STÅLSTRENGS AKUSTISK GITAR

Løsne strengene

Begynn med å løsne strengene ved å skru på stemmeskruene på hodet til gitaren.

På en gitar med stålstrenger ser du at strengene er festet på broen ved hjelp av det vi kaller for 'bropinner'. Disse pinnene sitter ganske godt, så det er mulig du trenger verktøy for å løsne pinnen og få ut strengene.

Når du skal feste strengen til stemmeskruene ved hodet er det viktig å ikke få for mange eller for få runder med streng rundt stemmeskruen. Strekk gitarstrengen opp fra gitarkassen ca. 5-10 cm. En tykk streng vil kreve litt større 'slakk' enn en tynn en.

Pass på at strengen ligger ovenfra og ned, slik som vist på bildet, og stram stemmeskruen mot klokken.

Feste på nye strenger

På stålstringsgitarer vil du se at strengene har en kule på enden av strengen. Rekkefølgen på strengene er forklart på pakken med strenger. Her begynner du med å legge enden av strengen med kulen ned i hullet i broen. Hvis du ser nøye på bropinnen ser du at den har en utskjæring eller en trakt. Når du setter ned bropinnen, pass på at strengen ligger langs denne. Trykk hardt ned med tommelen for å sette fast pinnen.

Strekk strengene mot hodet til gitaren og fest dem, men pass på at det ikke blir for mange runder med streng rundt stemmeskruen. Grunnen til dette er fordi gitaren da vil bli fortere ustemt og ikke låte like fint.

Pass på å tvinne strengene rett vei! Strengene skal ligge innenfra og utover, som vist på bildet. De tre tykkeste strengene går altså utover mot venstre og de tre tynneste går utover mot høyre.

ELEKTRISK GITAR

Løsne strengene

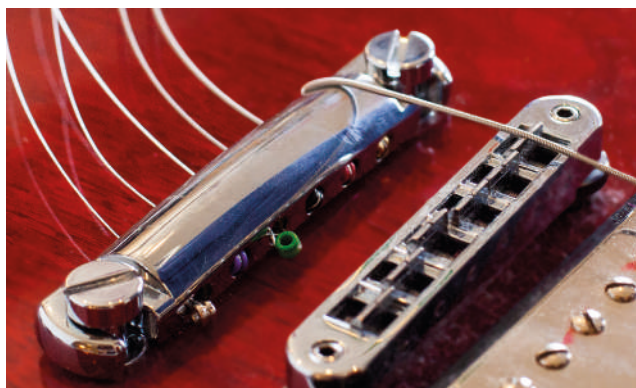
Begynn med å løsne strengene ved å skru på stemmeskruene på hodet til gitaren.

På mange elektriske gitarer kommer strengene inn fra baksiden, derfor trekker du dem også ut derfra.

Feste nye strenger

Elektriske gitarer har også strenger med kule på enden av dem. Husk at strengen som oftest blir tredd inn fra baksiden av kroppen. Rekkefølgen på strengene er forklart på pakken med strenger.

Strekk strengene mot hodet til gitaren og tvinn dem rundt stemmeskruen. Denne prosessen er ganske lik for stålstringgitarer og elgitarer.

NB: For alle gitarer; pass på at strengene ligger nedi sporene til sadelen ved hodet.

LYKKE TIL!

Dette gitar-kompndiet har forhåpentligvis lært deg hvordan du skal ta vare på gitaren din, stemmen den, et par øvelser og teknikker, akkorder og gitt deg tips til ting du kan sjekke ut om du er nysgjerrig på mer. Husk at det viktigste er at du koser deg når du spiller og at utstyret bare skal være til hjelp. Husk også at alt utstyret kan finnes brukt, for eksempel på Finn.no, hvor det selges billig, gies bort eller byttes. I mange byer kan du faktisk låne musikkutstyr på det lokale biblioteket!

Ellers er den beste medisinen for å bli god: øve masse. Hør på masse musikk, prøv å spille til låter du digger, finn akkordene og tabulaturen på Internett! Det er sååå mange gode videoer og inspirasjonskilder. Spill også med andre, det gjør deg både god og er veldig motiverende! Lykke til!

Tips til Tabulatur til sanger:

<https://www.ultimate-guitar.com/>

